PRÒLEG

Ravensbrück: l'infern de les dones

Jordi Serrano Blanquer

La Junta de la UPEC ha decidit enguany publicar un llibre rememorant l'impressionant i escruixidora experiència vital de Mercè Núñez Targa. No és casualitat. Les esquerres vivim uns temps entre l'esperança i el temor. El temor d'una onada a nivell mundial de neofeixisme, una onada que té la seva expressió a Espanya amb un PP, Cs i Vox desbocats. Per aquesta raó vam pensar quina era la persona que a Catalunya simbolitzava millor la lluita contra el feixisme. Vam decidir finalment centrar-nos en la figura de Núñez per moltes raons que descobrireu en aquest magnífic llibre elaborat per Raül Aguilar.

Poc s'ha escrit sobre el que significa que el PCE i el PSUC plantegin l'any 1956 la política de reconciliació nacional. Crec que va ser un encert. Però aquesta idea es fonamentava en un fet que no s'ha produït, i és que en el bàndol vencedor s'establirien també polítiques de reconciliació nacional. Som a l'any 2022 i això no s'ha esdevingut. La dreta i la monarquia no volen la reconciliació.

Si ho haguessin volgut, haurien d'haver patrocinat una política de pau i haurien proposat desenterrar els morts de les cunetes dels camins i carreteres d'Espanya.

Georges Bernanos, un francès de dretes i catòlic, va escriure *Els grans cementiris sota la lluna*[1] on deia que «la pacificació comença sempre pels cementiris». Encara no ho hem aconseguit. En el mateix sentit, Walter Benjamin ens alertava que «si l'enemic triomfa, ni tan sols els morts estaran segurs». No es tracta de mirar enrere, sinó endavant, ja que George Orwell a *1984* va escriure «qui controla el passat controla el futur; qui controla el present controla el passat».[2] O en paraules d'Eric Hobsbawm: «Els estudis de 'memòria històrica' no tracten especialment del passat, sinó de la mirada retrospectiva des d'un present ulterior».[3] El compromís de les successives generacions en la lluita per les llibertats socials i polítiques permet connectar les experiències del passat i la seva memòria amb les noves generacions del present, construint punts de referència i significació que solidifiquin els valors democràtics entre els joves avui dia.

Posarem un sol exemple de la diferència de qualitat democràtica entre Espanya i França. Al país veí Mercè Núñez Targa va rebre, com moltes altres, la condecoració de la Legió d'Honor de mans del cap d'Estat francès. Hi

1 Georges Bernanos, *Els grans cementiris sota la lluna*, Editorial Curial, Barcelona, 1981.

2 Raimon Obiols, *El mínim que es pot dir. Memòries polítiques,* RBA La Magrana, Barcelona, 2013, p. 10 i 12.

3 Eric Hobsbawm, *Un tiempo de rupturas,* Planeta, Barcelona, 2013, p. 157.

ha fotos de dones espanyoles a Ravensbrück amb Charles de Gaulle, amb François Mitterrand i fins i tot amb Jacques Chirac. No en trobareu cap amb Juan Carlos I, ni amb Felipe VI, una autèntica vergonya.

Nicolas Sarkozy, el dia que va ser investit president de França, va acudir a la Cascada del Bosc de Boulogne, on hi ha un monument erigit en memòria dels 35 militants de la Resistència contra el feixisme afusellats el 1944. A més, va prometre que es llegiria a totes les escoles de França la carta que el militant comunista Guy Moquet va enviar als seus pares quan va saber que l'afusellarien en una represàlia dels nazis. Extraordinari! Ara imagineu l'equivalent aquí. José María Aznar s'encamina cap a Astúries, a prop de Gijón, al pou miner de La Camocha, on va néixer Comissions Obreres el 1957, i davant dels antics miners militants del PCE afirma en un discurs que s'hi va iniciar la fi de la dictadura franquista culminada per les lluites populars del 1977. I que proposés que a l'inici de curs a totes les escoles d'Espanya es llegís un fragment del llibre de Mercè Núñez Targa *El carretó dels gossos. Una catalana a Ravensbrück*. Plantejar-ho sembla el producte del pensament d'un home desequilibrat. Doncs bé, aquesta és la diferència enorme entre Espanya i França, entre Madrid i París. Uns prefereixen el Bosc de Boulogne, uns altres Quintanilla de Onésimo (Redondo, fundador de Falange).

Crec que estaria bé que el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya proposés que al segon curs de batxillerat de Catalunya es llegís el llibre de Mercè Núñez, seria la millor vacuna contra el virus del feixisme que

es fonamenta en el desconeixement del passat. Ara que el PP i Vox ens amenacen, cal redoblar les activitats per recordar l'horror del feixisme, quan tanta gent el vol blanquejar o reproduir, dient que no n'hi ha per tant.

Bé, sí que n'hi ha per tant. I molt més.

Potser de tots els testimoniatges de l'horror del feixisme el pitjor són els camps de concentració nazis, i de tots ells, els camps de concentració nazis per a dones. A més, si qui t'ho explica és una persona propera i dona, l'impacte emocional és incommensurable. Anem a exposar de forma molt resumida alguns dels testimoniatges d'aquestes valeroses dones. Una camarada, Neus Català,[4] ens explica què els passa a dues espanyoles que fan sabotatge:

Torturada i penjada de peus i mans i penjada en un ganxo de carnisser per sota de les mandíbules, una mort lenta i atroç, doncs no dessagnes. El millor que podies fer era moure't tot el que podies perquè el ganxo pugés sense parar fins a trobar el cervell.

Antonia Frexedes:

Del camp de Noè sortim noies espanyoles cap a Ravensbrück. Més de 250, només unes cinc o sis hem tornat.

4 Neus Català, *De la resistencia y la deportación. 50 testimonios de mujeres españolas*, Memorial Democràtic, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2015.

Neus Català:

A tot el meu grup ens van posar una injecció per eliminar-nos la menstruació amb l'excusa que seríem més productives. Va passar el 1944; no la vaig tornar a tenir fins al 1951.

(Infermeria a Ravensbrück) Una nena zíngara de dotze anys de l'Europa de l'Est a qui havien practicat una histerectomia (extirpació d'úter) total i la van deixar agonitzar amb el ventre obert i sense benes. Aquesta noia cridava horriblement sense descans, fins que va morir podrida en vida.

Alfonsina Bueno:

Una infermera russa va ser obligada a injectar-nos a la vagina o, més ben dit, al coll de l'úter, un líquid que ni ella segurament sabia què era. El que sí que sé és que, en sortir de la maleïda infermeria, entre les meves cames queien unes gotes grogues que al mateix temps anaven cremant la pell. És d'això que m'hagueren d'operar i per això estic sense poder sortir al carrer. Des de llavors vaig estar sempre malalta, moltes vegades greu.

Lola Casadella:

Una asturiana estava encinta quan la van agafar i, en donar a llum, van matar el nadó. Als nadons els agafaven pel cap i els peus i, d'una tirada, els desconjuntaven.

Elisa Ruiz:

Un bebè plora de gana, el metge del camp li diu que torni al matí, que li donarà menjar. «Treu la pistola, l'agafa pel canó amb la culata, li pega al nadó a la tapeta del cervell, que fins i tot va embrutar el vestit del mateix metge».

Conchita Ramos:

Un nen de tres o quatre anys corria pel carrer dels barracons. Una de les *Aufseherinnen* (guardianes dels camps de concentració nazis) el va cridar però el nen no la va sentir i ella li va llançar el gos. El va mossegar i el va destrossar. Després ella el va rematar a pals.

Elisa Ruiz:

A una presa «la van fer fora a la carreta i se la van emportar al crematori. Les portaven vives».

No hi ha victòries aconseguides d'un cop i per sempre, ni derrotes que es puguin mantenir inalterables en el temps. La història és el resultat de molts factors, però fonamentalment de les lluites de les diferents generacions de gent d'esquerres que intenten anar una mica més enllà. La lluita contra el feixisme és ara més important, altra volta, que mai. Massa gent vol retrotraure'ns a temps espantosos com els que recordem en aquest llibret.